

รูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4

ในจังหวัดนครราชสีมา

A MODEL OF LIVING A LIFE ACCORDING TO PARISUDDHISILA OF MONKS IN NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

¹พระครูสิริปริยัติโกศล กิตติวิโส (กุมพล), ²พระมหาสุพร รกขิตธมโม
และ ³เบญจมาศ สุวรรณวงศ์

¹Phrakhrusiripariyattikosol Kittivamso (Kumpol), ²Phamaha Suporn
Rakkhitadhammo, ³Benjamas Suwannawong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹6306105001@mcu.ac.th

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 2) เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการละเมิดพระสงฆ์ในสังคมไทยเกิดจาก 3 ปัจจัยได้แก่ 1) ไม่รู้พระธรรมวินัย 2) การไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย 3) การตีความวินัยที่แตกต่างกัน พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง ความยั่งยืนของพระพุทธศาสนาและเพื่อให้เกิดความสงบสุขของมนุษย์ในสังคมโดยรวมและการกล่าวถึงพระสงฆ์วินัยในการรักษาศีลการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ในจังหวัด นครราชสีมา นั้น ถู้อตามหลักการของพระ

¹ นิสิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมา

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครราชสีมา

ศาสนาแล้ว พระสงฆ์จะอาศัยประชาชน ให้การอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 และหาทางตอบแทนด้วยการให้ธรรมทาน โดยเฉพาะการดำรงตนของพระสงฆ์ควรจะเป็นอุดมการณ์ได้ศีลเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำความดีอันเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตและทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเรียบร้อย ศีลเป็นความงามเบื้องต้นในพระพุทธศาสนา ศีลเป็นเครื่องทำให้บริสุทธิ์หรือศีลเป็นเหตุให้บริสุทธิ์ หลักปาริสุทธิศีล 4 คือ ปาติโมกขสังวรศีล อินทริยสังวรศีล อาชีวนปาริสุทธิศีล และปัจจัยสันนิสิตศีล ตามสมควรแก่ภาวะของตนเพื่อขัดเกลาศีลให้บริสุทธิ์ ตามหลักของไตรสิกขา ศีล สมาธิ และปัญญา จึงเป็นองค์ประกอบ เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้ว จึงประพาศคุณธรรมอย่างอื่นก็มากยิ่งขึ้นไม่ผันแปร เช่น ควบปฏิบัติในรูปแบบที่พร้อมเพยงกันในทุกด้าน เพื่อความบริสุทธิ์ งดงามของหมู่สงฆ์ เพื่อความสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ยืนนาน เพื่อสร้างเสริมศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนสืบไป

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินชีวิต, พระสงฆ์, ปาริสุทธิศีล 4, จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

The results of the study indicated that: The violation of Dhamma and Vinaya of monks comes from 3 main factors: 1) Lack of understanding in Dhamma and Vinaya, 2) Not follow the codes of Dhamma and Vinaya, and 3) Different interpretation of Dhamma and Vinaya in Buddhism. These three factors result to the strength and establishment of Buddhism and the peace in society. According to the Buddhist principles, the life of monks depends on lay-people because monks have to live their lives by the support with the four necessities from lay-people. At the same time, monks have to find ways to give back to people by teaching them with the Buddhist teachings. By this way, the monks' life can be the ideal life. Sila or precept is the instrument supporting to do good, which is the aim of life and makes people live together in society peacefully. Sila is the fundamental beauty and can purify actions. The four principles of Patisuddhisila consist of restraint in accordance with the monastic disciplinary code, sense-control, purity of conduct as regards livelihood, and pure conduct as regards the necessities of life. When Sila has been cultivated and practiced regularly and firmly, other virtues can be cultivated and practiced without difficulty. To follow Sila or the codes of training is purity and beauty of Sangha and it is for sustainability of Buddhism and faith encouragement of Buddhists as the whole.

Keywords : Model of living a life, Monks, Patisuddhisila, Nakhonratchasima Province

บทนำ

หลักคำสอนของพระพุทธองค์มีความสำคัญมาก แต่พระธรรมคำสอนนี้หากปราศจากผู้ทรงจำเอาไว้ มีก็เหมือนไม่มี ต้องมีผู้ทรงจำ ได้ศึกษา ได้ฝึกฝน ได้ปฏิบัติ คือการเว้นชั่วหรือเว้นจากข้อห้าม ธรรมคือความประพฤติดี หรือคำแนะนำสั่งสอนให้ทำความดี แต่ตามหลักการที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาธรรมภาคปฏิบัติทั้งหมดก็ คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นแสงสว่างส่องทางชีวิตแก่ชาวโลก (วิ.ม.(ไทย) 4/18/25), พุทธศาสนามีหลักในการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับการทำสมาธิที่มีปรากฏในพระสูตร พลภรณ์ยวรรคพิชสูตร ที่ปรากฏว่า “ภิกษุทั้งหลาย พิจารณาและภูตคามทั้งหมด ล้วนอาศัยแผ่นดินอาศัยอยู่บนแผ่นดินเจริญรุ่งเรืองเจริญงอกงาม ฉั่นใด ภิกษุเช่นนั้นเหมือนกันอาศัยศีล ดำรงอยู่ในศีลอยู่แล้ว เจริญอริยมรรค 8 ทำอริยะมืองค์ 8 ให้มาก ย่อมเจริญรุ่งเรืองเจริญในธรรมทั้งหลาย”(ส.ม. (ไทย) 19/150/80) ซึ่ง หลักปาริสุทธิสถ 4 มีศีลเป็นองค์ประกอบในการเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 มาใช้ในการแก้ปัญหาและยังจะนำไปสู่ความเจริญทางโลกและทางธรรม เช่น “พระสงฆ์ทั้งหลาย เมื่อพระอาทิตย์กำลังจะอุทัย ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อนเป็นบุพนิมิตฉั่นใด ศีลสัมปทาที่เป็นตัวนำเป็นบุพนิมิต เพื่อความเกิดขึ้นของอริยมรรคมีองค์ 8 ฉั่นนั้น”(ส.ม. (ไทย) 19/50/44) ศีลเป็นเครื่องทำให้บริสุทธิ์หรือศีลเป็นเหตุให้บริสุทธิ์ ตามหลักปาริสุทธิสถ 4 ได้แก่ (1) ปาติโมกขสังวรศีล หมายถึง ความเป็นผู้สำรวม สังวรในปาติโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษแม้มีประมาณเล็กน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย (2) อินทริยสังวรศีล หมายถึงการสำรวมระวังอินทริย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ไม่ให้อกุศลธรรมมีอภิชฌาและโทมนัสครอบงำได้ (3) อาชีวะปาริสุทธิสถหมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งอาชีวะไม่หลอกลวงเขาเลี้ยชีวิต (4) ปัจจยสันนิสสิตศีล หมายถึงการรับและบริโภคปัจจัย 4 อย่างบริสุทธิ์โดยการพิจารณาด้วยปัญญาคือเว้นความชั่วนั้นๆเสียได้แม้มีโอกาสจะทำ ๓ สมุจเฉทวิริติ การงดเว้นได้อย่างเด็ดขาด ถอนรากถอนโคนข้อนี้หมายถึงการเว้นได้อย่างเด็ดขาด ถอนรากถอนโคนข้อนี้หมายถึงการเว้นความชั่วของพระอริยะเจ้า ซึ่งท่านได้มาพร้อมกับการบรรลุอริยมรรคอริยะผล (วคิน อินทสระ), (2549: 39),

สภาพปัญหาในพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ประเพณีคติโบราณจะนิยมให้ลูกหลานบวช การให้ภิกษุที่บวชเข้ามาแล้วได้เรียนพระธรรมวินัย ทั้งเล่าเรียนปริยัติและได้เรียนการประพฤติปฏิบัติ เช่น การทำกิจวัตรต่าง ๆ และการฝึกจิตเจริญปัญญา ไม่ใช่จะเรียนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ภิกษุยังต้องฝึกฝนปฏิบัติอบรมกาย วาจาใจและปัญญา เพราะถ้าขาดการศึกษาแล้วก็จะปฏิบัติไม่ถูกต้อง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), (2521: 58), การละเมิดพระสงฆ์ในสังคมไทยเกิดจาก 3 ปัจจัยได้แก่ 1) ไม่รู้พระธรรมวินัย 2) การไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย 3) การตีความวินัยที่

แตกต่างกัน พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง (พุทธทาสภิกขุ), (2521: 27), ความยั่งยืนของพระพุทธศาสนาและเพื่อให้เกิดความสงบสุขของมนุษย์ในสังคมโดยรวมและการกล่าวถึงพระสงฆ์วินัยในการรักษาศีลการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา นั้น ถัดตามหลักการของพระศาสนาแล้ว พระสงฆ์จะอาศัยประชาชน ให้การอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 และ หาทางตอบแทนด้วยการให้ธรรมทาน โดยเฉพาะการดำรงตนของพระสงฆ์ควรจะเป็นผู้มีหลักการที่ว่า เป็นการสร้างความเชื่อความเลื่อมใส ความชื่นบาน ผ่องใสให้เกิดแก่ผู้พบเห็น ให้ความสงบเย็น ให้ธรรมทาน ให้ความจริง ความในคัมภีร์สังยุตตนิกายมหาวรรค พระผู้มีพระภาคตรัสถึงความสำคัญของศีลสัมปทาความถึงพร้อมด้วยศีล ซึ่งหมายถึงปาริสุทธิศีล 4 มีปรากฏว่า “พระสงฆ์ทั้งหลาย เมื่อพระอาทิตย์กำลังจะอุทัย ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อนเป็นบุพนิมิตฉันใด ศีลสัมปทาก็เป็นตัวนำเป็นบุพนิมิต เพื่อความเกิดขึ้นของอริยมรรคมีองค์ 8 ฉะนั้น” (ส.ม. (ไทย) 19/50/44) ศีลเป็นองค์ประกอบในการการเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 การปฏิบัติตามศีลในพุทธศาสนา

ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมาและรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documents) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ นักวิชาการ หน่วยงานราชการ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ และคฤหัสถ์ ในจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการสัมภาษณ์ เลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วิจัยได้ศึกษาหลักแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและประกอบการอธิบายโดยศึกษาจาก ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ตำราวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ บทความ วารสาร สืบค้นหาข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีการศึกษาทบทวนเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความและเอกสารทางวิชาการ เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ นามสกุล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documents) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป พรรณนาและอธิบายผลต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา สรุปผล ดังนี้

1. การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4

สภาพปัญหาการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ คือ การไม่สำรวมในพระปาติโมกข์ คือ การละเมิดจากข้อห้าม ไม่ทำตามข้อปฏิบัติ ไม่ประพฤติตามในสิกขาบท ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า เจริญงานวิชา เป็นวิชาที่ขัดขวางทางสวรรค์และมรรคผล ไม่ได้เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรม มีแต่ทำให้เกิดความลุ่มหลง ทำให้เสื่อมจากคุณความดีที่จะเกิดขึ้น และ การไม่สำรวมอินทรีย คือการขาดสติไม่ระวังเมื่อรับรู้อารมณ์ด้วยอินทรียทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส และรับรู้อารมณ์ทางใจ เกิดความยินดียินร้ายพอสัมผัสกระทบร่างกาย เย็นร้อนอ่อนแข็งชอบใจหรือไม่ชอบใจ เมื่อถูกเข้ารู้สึกนิมนวล ขวนปลาบปลื้ม ถ้าเราไปยุ่งกับสิ่งสัมผัสนั้น ๆ ก็จะพาโหม่นสมาประทุษร้ายใจเรา ใจเราหยุดไม่ได้ ถ้าขาดความสำรวมใจก็เป็นโทษ เป็นโทษอย่างไร อภิขมาและโหม่นสก็เข้าบังคับใจ เดียวก็ดีใจ เดียวก็เสียใจ และมีฉาอาชีว หมายถึง การเลี้ยวชีพในทางที่ผิด ไม่เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่ผิดต่อพระธรรมวินัย ขัดต่อหลักศีลธรรม เช่น ภิกษุไม่เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่สมควรแก่ภาวะแห่งภิกษุ มีการอวดอ้างตนเป็นผู้วิเศษ การประจบคฤหัสถ์ เป็นต้น การบริโภคปัจจัย 4 ด้วยความหลงใหลมัวเมา กับสิ่งที่ได้มาแล้ว และตัวตันทา คือ ความอยากมี อยากเป็นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ย่อมเป็นเหตุให้ทุกข์

ปัญหาพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน เป็นเรื่องใหญ่ พุทธศาสนิกชนต้องให้ความสำคัญ แต่ส่วนใหญ่เรามักจะมองในมุมมองที่แคบ ไม่เห็นปัญหาในภาพรวม ปัญหาต่าง ๆ จึงไปตกอยู่ที่วัด หรือพระสงฆ์ต่างๆ ที่ปัญหาเหล่านั้น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ สังเกตได้จากกระทู้สนทนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกิดเรื่องอะไรเกิดขึ้น ทุกคนก็จะรุมด่า รุมประณาม วัด หรือพระสงฆ์ บางคนเลยเถิดสรุปไปเลยว่า พระพุทธศาสนาเสื่อมแล้ว พระสงฆ์เป็นเพียงกาฝากของสังคม ไม่อยากเข้าวัด ไม่อยากทำบุญ อยากเปลี่ยนศาสนา หรือเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นเลยก็มี ส่วนหนึ่งทำให้เราเห็นว่า ชาวพุทธเราไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระศาสนา แม้แต่บทบาทของพระศาสนาหรือของพระสงฆ์ที่มีต่อพระพุทธศาสนานั้น ค่อนข้างจะซับซ้อนพอสมควร ทุกปัญหาล้วนมีความเกี่ยวพัน เกี่ยวข้องกัน การจะบอกว่าปัญหาอยู่ตรงไหน ใครต้องรับผิดชอบย่อมเป็นการยาก แต่เพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น ปัญหาการละเมิดสิกขาบทปาริสุทธิศีล 4 ดังตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ พระสงฆ์ทั่วไป ที่เกิดปัญหาและอุปสรรคโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ปัญหาระดับศาสนา
2. ปัญหาระดับหลักพระธรรมวินัย
3. ปัญหาระดับองค์กรปกครองกำกับดูแล และเครื่องมือที่ใช้ในการปกครอง

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ร.บ. คณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- องค์การกำกับดูแลภาครัฐ
- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

4. ปัญหาระดับองค์กร (วัด)

5. ปัญหาระดับบุคคล (พระภิกษุ, สามเณร, พุทธศาสนิกชน)

2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา

หลักดำเนินชีวิตตามหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดขึ้นมา ศึกษาพัฒนาตนได้แล้วจึงไปพัฒนาสังคม พระสงฆ์ มีลักษณะสำคัญ คือ - ปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ด้วยความเพียรพยายามของตนเอง มิใช่หวังพึ่งพิงเทพเจ้า - สั่งสอนประชาชนให้รู้จักจักรวรรดิ มิได้เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับสวรรค์ พระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทยและมีบทบาทในการดำเนินชีวิต เป็น เครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนไทยมาช้านาน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของพุทธศาสนา คือ ปาริสุทธิศีล 4 ศีลคือความบริสุทธิ์, ศีลเครื่องให้บริสุทธิ์, ความประพฤติบริสุทธิ์ที่จัดเป็นศีล มีดังนี้

1. ปาฏิโมกขสังวรศีล (ศีลคือความสำรวมในพระปาฏิโมกข์ เว้นจากข้อห้าม ทำตามข้ออนุญาต ประพฤติเคร่งครัดในสิกขาบททั้งหลาย)

2. อินทริยสังวรศีล (ศีลคือความสำรวมอินทริย ระวังไม่ให้บาปอกุศลธรรมครอบงำเมื่อรับรู้อารมณ์ด้วยอินทริยทั้ง 6)

3. อาชีวะปาริสุทธิศีล (ศีลคือความบริสุทธิ์แห่งอาชีวะ เลี้ยงชีวิตโดยทางที่ชอบ ไม่ประกอบอบเนสนา มีหลอกลวงเขาเลี้ยงชีพเป็นต้น)

4. ปัจจยสันนิสิตศีล (ศีลที่เกี่ยวกับปัจจัย 4 ได้แก่ ปัจจัยปัจจเวกขณะ คือ พิจารณาใช้สอยปัจจัยสี่ ให้เป็นไปตามความหมายและประโยชน์ของสิ่งนั้น ไม่บริโภคด้วยตัณหา)

ศีลในพระพุทธศาสนาพบว่า การบัญญัติสิกขาบทในพระพุทธศาสนาเช่นนี้ก็เพื่อใช้เป็นข้อห้ามสำหรับพระภิกษุ เป็นหลักเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันของหมู่คณะ และเพื่อให้พระพุทธศาสนามีความตั้งมั่น เมื่อใดที่ภิกษุทำความผิดขึ้น ก็นำเอาบทบัญญัติไว้สำหรับมาคอยตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ เป็นกระบวนการแห่งการไตร่ตรอง สอนสอน พิจารณาตรวจสอบ ปรับโทษสำหรับผู้ทำความผิด ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์เป้าหมายในการศึกษาวิจัย จำนวน 30 รูป/คน โดยวิเคราะห์ได้ในประเด็นที่จะศึกษา 4 ประเด็น คือ (1) ปาฏิโมกขสังวร (2) อินทริยสังวร (3) อาชีวะปาริสุทธิ (4) การพิจารณาปัจจัย 4 ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การสำรวมในศีล (พระปาติโมกข์) การสำรวมในพระปาฏิโมกข์ (พระสงฆ์รักษาความประพฤติให้น่าเลื่อมใส) ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภค (พระสงฆ์เสพปัจจัยสี่อย่างรู้ประมาณพอเพียง) นันทนอนในที่อันสงัด (พระสงฆ์สันโดษไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ) ความเพียรในอธิจิต (พระสงฆ์พัฒนาจิตใจให้ยิ่งด้วยสมถะและวิปัสสนาเสมอ มิใช่ว่าเอาแต่สอนแต่ตนเองไม่กระทำตามที่สอน มีดังนี้

ปาฏิโมกขสังวรศีล การเว้นจากข้อห้าม ทำตามข้อปฏิบัติ ประพฤติเคร่งครัดในสิกขาบทนั้นๆ ได้แก่การรักษาศีลที่เป็นหลักสำคัญตามภาวะของตน ๆ เช่น พระภิกษุ รักษาศีล 227 ข้อ ภิกษุณีรักษาศีล 311 ข้อ สามเณรรักษาศีล 10 ข้อ อุบาสก อุบาสิกา รักษาศีล 5 หรือ 8 ข้อ เป็นต้น

การสำรวมในศีลเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม และใช้ศีลเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นปัญหาในระดับสังคมต่อไป เพราะศีลธรรมนั้นเป็นเครื่องมือในการกำจัดกิเลสขั้นหยาบของมนุษย์ได้ในบางส่วน ที่จะทำให้นุชนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปรกติสุข แต่ไม่ทำให้กิเลสตัณหาของมนุษย์หมดสิ้นไปได้ ศีลจึงเป็นเพียงเครื่องมือขั้นพื้นฐาน ที่จะทำให้นุชนพัฒนาด้านตนเองให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตได้ เช่น

- การฝึกศึกษาอบรมของวัดของครูอุปัชฌาย์ประจำวัด เช่น จัดตารางกิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์สามเณรให้เอื้อต่อธรรมวินัย การศึกษาปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เป็นต้น

รูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ให้การสำรวมในศีลเป็นระเบียบความเป็นอยู่ทั้งส่วนตัวและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงการหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบธรรม เพื่อปิดกั้นการกระทำที่สังคมหรือชุมชนนั้นไม่ยอมรับ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการทำความดีและสร้างความสัมพันธ์อันดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุข การสำรวมในศีลนั้นเป็นเหมือนบรรทัดสำหรับให้คนประพฤติความดีให้คงที่ เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้ว จึงประพฤติคุณธรรมอย่างอื่นก็มากยิ่งขึ้นไม่ผันแปร เช่น ควรปฏิบัติในรูปแบบที่พร้อมเพรียงกันในทุกด้าน เพื่อความบริสุทธิ์ งดงามของหมู่สงฆ์ เพื่อความสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ยืนนานจวบจนครบอายุ เพื่อสร้างเสริมศรัทธาแก่มหาชน เป็นข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการเว้นจากทำชั่ว โดยการรักษากาย และวาจาให้เป็นปรกติ เพื่อช่วยให้กิจกรรมของคณะสงฆ์ดำเนินไปได้อย่างปรกติสุข เช่น

- การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย ตามระเบียบวินัย หรือข้อประพฤติปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว ทำให้จิตใจ สงบร่มเย็น และเป็นสุข

- พุทธบริษัท 4 คือพระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา รักษาศีล สมาทานศีล ตามฐานะฯ ของตน เช่น อุบาสก อุบาสิกา จะต้องรักษาปฏิบัติศีล 5 เป็นต้น

ดังนั้นในการศึกษาพระธรรมวินัยให้เข้าใจ น้อมประพฤติปฏิบัติเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง และเมื่อเข้าใจพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง นอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับตนเองแล้วยังสามารถเกื้อกูลให้ผู้อื่นมีความเข้าใจถูกเห็นถูกได้ด้วย เพราะสิ่งที่ควรเรียน ควรศึกษาให้เข้าใจจริง ๆ คือ พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลสำหรับผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ไม่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้เลย แม้แต่น้อย

2) สारวม (อินทริยสังวร) การสำรวมอินทริย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อินทริยสังวรศีล ศีลคือความสำรวมอินทริย์ ได้แก่ การมีสติระวังไม่ให้บาปอกุศลครอบงำเมื่อรับรู้อารมณ์ด้วยอินทริย์ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส และรับรู้อารมณ์ทางใจ ก็ระวังไม่ให้เกิดความยินดียินร้าย ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้กระทำการบางอย่างอันจะทำให้ศีลต่างพร้อยได้

- สำรวมอินทริย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดียินร้าย ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียงดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องโณภูัพพะ ฐัธรรมารมณด้วยใจ, ระวังไม่ให้กิเลสครอบงำใจ ในเวลารับรู้อารมณ์ทางอินทริย์ทั้ง 6

อินทริยสังวรความสำรวมอินทริย์ก็คือสำรวมอินทริย์ทั้ง 6 นี้ สำรวมตา สำรวมหู สำรวมจมูก สำรวมลิ้น สำรวมกาย สำรวมมณะคือใจ สำรวมอย่างไรก็คือว่ามีความสำรวมคือความป้องกันความระมัดระวังด้วยสติ ในทุกเวลาที่ตากับรูปได้ประจวบกัน หูกับเสียงได้ประจวบกัน จมูกกับกลิ่นได้ประจวบกัน ลิ้นกับรสได้ประจวบกัน กายและสิ่งที่กายถูกต้องได้ประจวบกัน มโนคือใจและธรรมะคือเรื่องราวได้ประจวบกัน

การมีสติเป็นเครื่องปิดตา ใช้สติเป็นเครื่องสำรวม ใช้สติเป็นเครื่องคุ้มครองความคิด ในขณะที่เราเห็นหรือดูสิ่งต่าง ๆ โดยเว้นขาดจากการถือินิมิตและอนุพยัญชนะ เช่น

- เห็นรูปด้วยตาแล้ว ไม่ถือินิมิต ไม่ถืออนุพยัญชนะปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขุนทริย์ เป็นต้น

- ใช้สติเป็นเครื่องคุ้มครองไม่ให้ความโลภอยากได้ของเขา ความคิดเพ่งเล็งจ้องจะเอาของของคนอื่นโหม่นัส ความเสียใจ ความทุกข์ใจเกิดขึ้น

- การสำรวมระวังอินทริย์ทั้งหลายมีจักขุเป็นต้น แม้ที่จริงแล้ว ก็เพื่อรักษามนินทริย์คือ ใจให้ปลอดจากทุกข์ ปลอดจากกิเลสภายในได้

- การมีสติคุ้มครองใจไม่ให้คิดเรื่องไร้สาระ

- มีสติสำรวมจักขุนทริย์

การสัมผัสกระทบร่างกาย เย็นร้อนอ่อนแข็งชอบใจหรือไม่ชอบใจ เมื่อก่อนเข้าใจรู้สึกนึมนวล ขวนปลาบปลื้ม ถ้าเราไปยุ่งกับอภัยความสัมผัสนั้น ๆ ถ้าเข้าไปยุ่งกับสิ่งที่สัมผัส ก็จะพาโทมนัสมาประทุษร้ายใจเรา ใจเราหยุดไม่ได้ ใจของนักปราชญ์จะกลายเป็นใจของคนพาลไปเสีย ก็หยุดนิ่งเสียไม่ยอมให้ทั้งนิรันดร์ทั้ง 5 อย่างเข้ามาสู่ใจ ถ้าเลยเข้ามาได้ก็ขาดความสำรวม ถ้าขาดความสำรวมใจก็เป็นโทษ เป็นโทษอย่างไร อภิชฌาและโทมนัสก็เข้าบังคับใจ เดียวก็ดีใจ เดียวก็เสียใจ ถ้าจะให้ อภิชฌาและโทมนัสบังคับไม่ได้ก็จงทำให้หยุดเสีย

3) ด้านการเลี้ยงชีพ (อาชีวนิพัตติ) การเลี้ยงชีพโดยทางที่ชอบ หมายถึง อาชีพปาริสุทธิสีล คือความบริสุทธิ์แห่งอาชีพ หมายถึง การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่ผิดต่อพระธรรมวินัย ขัดต่อหลักศีลธรรม เช่น ให้พระสงฆ์เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่ไม่สมควรแก่สมณะ มีการอดอ้างตนเป็นผู้วิเศษ การประจบศฤงคาร เป็นต้น

- ต้องรู้จักหาเลี้ยงชีพ จึงได้ปัจจัย 4 มาบริโภค แล้วก็บริโภคให้เป็นด้วยสติ
- ประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามความมุ่งหมายของอาชีพแก่สมณะ
- ไม่เกิดความขัดแย้ง แม้แต่ในใจตัวเอง ก็กลมกลืน ราบรื่น มีความสุข และทำได้ผลดีด้วย
- ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เกิดโทษ ความเดือดร้อนแก่ผู้ใด หรือทำให้หมู่คณะเสื่อมเสีย และไม่ทำให้ตัวเองสูญเสียหรือเสื่อม
- การมีสติสำรวมเลี้ยงชีพโดยทางที่ชอบตามหลักอาชีวนิพัตติ

ดังนั้นอาชีวนิพัตติศีลไม่ให้อาชีพไปก่อการเบียดเบียนเกิดโทษ ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด คือ การเลี้ยงชีพที่สะอาด อาชีพที่สะอาดของพระก็คือ เทียบ บิณฑบาตและรับนิมนต์ไปฉันตามบ้าน เป็นต้น อินทริยสังวรนี้เป็นธรรมปฏิบัติอันสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมะทั้งปวง จะปฏิบัติในศีล จะเป็นปฏิบัติในศีล 5 ศีล 8 ปฏิบัติในศีล 10 ของสามเณร หรือปาฏิโมกขสังวรศีล คือความสำรวมในพระปาฏิโมกข์สำหรับภิกษุ ซึ่งปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติของพระพุทธเจ้า ก็จะต้องมีอินทริยสังวรความสำรวมอินทริยดังกล่าวนี้ประกอบอยู่ด้วย การปฏิบัติในศีลทั้งปวงจึงจะบริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ ถ้าขาดอินทริยสังวรแล้วก็ไม่สามารถจะปฏิบัติในศีลทั้งปวงให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้

4) การพิจารณาปัจจัย 4 (ปัจจัยปัจเจกขณะ) การพิจารณาเสียก่อนจึงบริโภค ปัจจัย 4 คือ จีวร ปิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช หมายถึง การฝึกศึกษาให้รู้จักใช้สอยเสพบริโภค สิ่งต่างๆ ด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจคุณค่าหรือประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งนั้น ๆ เริ่มตั้งแต่อาหาร ก็พิจารณาว่ารู้เข้าใจความจริงว่า รับประทานเพื่อเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต ให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรง ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตที่ดีงาม ดังนี้

ปัจจัยสันนิสิตศีล ศีลที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่ ได้แก่ ปัจจัยปัจเจกขณะ คือพิจารณาใช้สอย ปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เสนาสนะ และเภสัช ให้เป็นไปตามความหมายและประโยชน์ ของสิ่งนั้นๆ ไม่บริโภคใช้สอยด้วยตัณหา

- การพิจารณาปัจจัย 4 คือ การใคร่ครวญบ่อยๆ พิจารณาละเอียดๆ จะทำให้เราตระหนัก ดีว่า เราเป็นใคร ควรทำอะไรดีในโลกนี้ และเราควรจัดการชีวิตของเราเช่นไรอยู่ในอารมณปัจจุบันที่ กำลังมีกำลังเป็นกำลังประสบ ในขณะตากระทบสี หูกระทบเสียง จมูกกระทบกลิ่น ลิ้นกระทบรส กายกระทบสัมผัส ใจกระทบเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดความคิดนึก โดยไม่ปล่อยใจให้หลงไปในอารมณ นั้นโดย ให้ระลึกรู้ตามความเป็นจริง

วิธีการพิจารณาปัจเจกขณะทั้ง 4 อย่างคือ จีวร ปิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช การ บริสุทธิ์ด้วยการพิจารณาก่อนที่จะใช้สอย ปัจจัย 4 หรือ เรียกว่า ปัจจัยสันนิสิตศีล อันเป็นศีลที่ พระภิกษุ ที่พิจารณาปัจจัยที่ ได้มาก่อนจึงใช้สอย เหตุผลที่ทรงแสดงการพิจารณาสิ่งที่ได้มาก่อน แล้วค่อยบริโภค

- การฝึกศึกษาให้รู้จักใช้สอยเสพบริโภคสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจคุณค่าหรือ ประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งนั้น ๆ เริ่มตั้งแต่อาหาร ก็พิจารณาว่ารู้เข้าใจความจริงว่า รับประทานเพื่อ เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต ให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรง ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ปัจเจก คือการพิจารณา พิจารณาด้วยปัญญา วิธีการพิจารณาปัจเจกขณะทั้ง 4 อย่างคือ จีวร ปิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัชหรือเรียกว่า ปัจเจกขณะสุทธิ คือ การบริสุทธิ์ด้วยการ พิจารณาก่อนที่จะใช้สอย ปัจจัย 4 หรือ เรียกว่า ปัจจัยสันนิสิตศีล อันเป็นศีลที่พระภิกษุ ที่ พิจารณาปัจจัยที่ได้มาก่อนจึงใช้สอย เหตุผลที่ทรงแสดงการพิจารณาสิ่งที่ได้มาก่อนแล้วค่อยบริโภค ใช้สอยเพื่อไม่ให้กิเลส อาสวะทั้งหลายเกิดในการใช้สอย ปัจจัยที่ได้มา อันเป็นการปิดกั้นกิเลส อา สวะทั้งหลายที่จะเกิดในปัจจุบัน ที่จะเกิดเพราะสิ่งที่ได้มา พระพุทธองค์ทรงแสดงศีล คือปัจจัยสันนิ สิตศีล เพื่อพิจารณาด้วยปัญญา ย่อมบริสุทธิ์ด้วยการพิจารณาด้วยปัญญาเป็นปัจเจกขณะสุทธิ ซึ่ง ปัจจัยก็มี 4 มีจีวร ปิณฑบาต เสนาสนะและเภสัช ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของปัญญาในการพิจารณา ปัจจัย 4 ที่ได้มาแล้วใช้สอย

3. เสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในจังหวัด นครราชสีมา ในการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน มีดังนี้

การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิศีล 4 ในพระพุทธศาสนา เป็นบทบาทในการดำเนินชีวิตบรรพชิตปัญหาพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน เป็นเรื่องใหญ่พุทธศาสนิกชนต้องให้ความสำคัญ แต่ส่วนใหญ่เรามักจะมองในมุมมองที่แคบ ไม่เห็นปัญหาในภาพรวม ปัญหาต่างๆ จึงไปตกอยู่ที่วัด หรือพระสงฆ์ ทั้งๆ ที่ปัญหาเหล่านั้น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอแนวทางการวิจัยดังนี้

1. เรื่องทรัพย์สินของวัดหรือของพระสงฆ์ ปัจจุบันวัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายคณะสงฆ์ ที่กำหนดให้เจ้าอาวาสเป็นตัวแทนของวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด มีอำนาจทำนิติกรรมไปให้บุคคลใดก็ขึ้นอยู่กับอำนาจของเจ้าอาวาส การแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจัดการดูแลวัดจะเป็นคนของเจ้าอาวาสทั้งสิ้น หลายกรณีคนเป็นญาติพี่น้อง คนรับใช้ คนสนิททำให้อำนาจเด็ดขาดอยู่ที่เจ้าอาวาส

นอกจากนี้ กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะทำให้แนวปฏิบัติในการบริหารเงินของวัดที่เป็นระบบ ขณะที่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารการเงินของวัดยังขาดการรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ โดยเฉพาะสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ยังขาดบทบาทในการกำหนดกรอบในการบริหารจัดการทางการเงินที่สอดคล้องกับหลักกรรมมาภิบาล อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลยังไม่เป็นระบบ

2. เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา มีการรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลางเป็นแนวตั้งมาไว้ที่มหาเถรสมาคม เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบล ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์กับรัฐใกล้ชิดมากเกินไปรวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของพุทธบริษัททั้ง 4 ในการดูแลวัด

นอกจากนี้ยังมีวิกฤติของพระสงฆ์ไทยคือ พระสงฆ์ไทยมีคุณภาพตกต่ำ ไม่มีระบบกลั่นกรองใครจะเข้ามาบวชก็ได้ ที่สำคัญความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนเหินห่าง หลายวัดร่ำรวยแต่ชาวบ้านรอบวัดยังยากจน

3. เรื่องการทำให้พระธรรมวินัยวิปริต และการประพฤติปฏิบัติวิปริตจากพระธรรมวินัย ปัจจุบันมีลัทธิสมอ้างว่าปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาแต่ความเป็นจริงขัดแย้งหรือตรงข้ามโดยสิ้นเชิง กรณีเช่นนี้ต้องมีคณะกรรมการชำระการปฏิบัติที่ผิดเพี้ยนจากพระธรรมวินัยเปรียบเสมือน“ศาลรัฐธรรมนูญ” ที่ใครบิดเบือนหรือละเมิดรัฐธรรมนูญจะต้องถูกตัดสินว่ามีความผิด

4. เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุน ปกป้องคุ้มครองกิจการฝ่ายศาสนจักร การปกครองคณะสงฆ์ไทย มีการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางมากเกินไปจนส่งผลกระทบให้การดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ ที่สำคัญเกิดความล่าช้า

ดังนั้นการปกครองลักษณะเช่นนี้จึงไม่เหมาะสมและล้าสมัย นอกจากนี้ความไร้ประสิทธิภาพที่เห็นได้ชัดคือ การควบคุมความประพฤติของภิกษุเนื้อหาและคำสอนตามพระธรรมวินัยดังนั้นการกำหนดศีลธรรมอันดีงามของสังคมจึงถูกกำหนดจากชนชั้นนำเพียงกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการฯ ชุดนี้จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปแนวทางและมาตรการปกป้องพิทักษ์กิจการพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

รูปแบบการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามหลักปาริสุทธิสีล 4 ในจังหวัดนครราชสีมา ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทันที ผล โดยตรงจากการดำเนินโครงการกิจกรรมเสร็จสิ้น เช่น คุณภาพของพระสงฆ์ คุณภาพของชุมชน หรือผู้ผ่านการฝึกอบรมผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่เกิดต่อเนื่องมาจาก 1. ประพฤติเคร่งครัดในสิกขาบท 2.การมีสติระงับไม่ให้บาปอกุศลครอบงำเมื่อรับรู้อารมณ์ด้วยอินทรีย์ทั้ง 6 3. การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่ผิดต่อพระธรรมวินัย ขัดต่อหลักศีลธรรม 4. พิจารณาใช้สอยปัจจัยสี่ เป็นไปตามความหมายและประโยชน์ของสิ่งนั้น ๆ ไม่บริโภคใช้สอยด้วยตัณหาผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ผลระยะยาวซึ่งเกิดเป็น ผลจุดหมายปลายทาง หรือผลต่อเนื่องจากผลกระทบ 1. ประพฤติเคร่งครัดในสิกขาบท 2. การมีสติระงับไม่ให้บาปอกุศลครอบงำเมื่อรับรู้อารมณ์ด้วยอินทรีย์ทั้ง 6 3. การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เว้นขาดจากการหาเลี้ยงชีพที่ผิดต่อพระธรรมวินัย ขัดต่อหลักศีลธรรม 4. พิจารณาใช้สอยปัจจัยสี่ เป็นไปตามความหมายและประโยชน์ของสิ่งนั้นๆ ไม่บริโภคใช้สอยด้วยตัณหา

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
พุทธทาสภิกขุ. (2521). *การกลับมาแห่งศีลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550). *ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ พิมพ์สวย

วศิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดา.

